

Právo na náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie a právo na vydanie plnenia poskytnutého v rozpore s právom Únie

Michael Siman

Všeobecná charakteristika

- patria medzi všeobecné zásady práva Únie
- vyplývajú priamo z judikatúry Súdneho dvora bez ohľadu na vnútroštátnu právnu úpravu
- sú dôsledkami základných vlastností PU (prednosť, priamy účinok) a povinnosti vnútroštátnych orgánov aplikovať PU *ex officio*
- v otázkach neupravených PU (judikatúrou Súdneho dvora) sa subsidiárne použije vnútroštátne právo, pričom musia byť zachované zásady rovnocennosti (ekvivalencie) a účinnosti (efektivity)

Zásady rovnocennosti a účinnosti

- **zásada rovnocennosti (ekvivalencie)**
  - vnútroštátny súd nemôže v prípade konania s úniovým prvkom aplikovať prísnejšie procesnoprávne alebo hmotnoprávne pravidlá ako sú tie, ktoré by aplikoval v konaniach bez úniového prvku s podobným predmetom. To znamená, že dotknutý právny subjekt musí mať možnosť uplatniť si nárok, ktorý mu vyplýva z úniovej právnej normy minimálne za takých podmienok, za akých by si mohol uplatniť nárok založený na podobnej vnútroštátnej právnej norme bez úniového prvku.
- **zásada účinnosti (efektivity)**
  - procesné predpisy, ktoré platia vo vnútroštátnych konaniach určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré zakladá úniové právo v prospech právnych subjektov, nemôžu byť upravené takým spôsobom, ktorý by výkon práv priznaných úniovým právnym poriadkom prakticky znemožňoval alebo nadmerne sťažoval.

Vydanie plnenia poskytnutého v rozpore s právom Únie

- napríklad vrátenie neoprávnene vybratej alebo zaplatenej dane alebo iných peňažných plnení vybraných v priamej súvislosti s touto daňou (Test Claimants CFC, C-201/05, Uz. 23.4.2008, body 112 a 114; Deville, 240/87)
- napríklad v prípade porušenia čl. 110 a 30 ZFEÚ
  - čl. 110 ZFEÚ: zákaz uplatnenia vyššieho vnútroštátneho zdanenia na výrobky iných členských štátov v porovnaní s domácimi výrobkami
  - čl. 30 ZFEÚ: zákaz dovozných a vývozných ciel a poplatkov s rovnocenným účinkom

Náhrada škody

- absolútna objektívna zodpovednosť ČŠ
- predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu
  - (C-445/06, Danske Slagterier, 24.3.2009, bod 20; Köbler, C-224/01, 30.9.2003, bod 51; Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46 a 48/93, 5.3.1996, bod 51; Francovich a Bonifaci, C-6 a 9/90, 19.11.1991, bod 40)
  - **porušená úniová norma priznáva práva** pre fyzické alebo právnické osoby **alebo zakladá povinnosti** pre členský štát (pozri napr. Test Claimants Thin Cap, C-524/04, 13.3.2007, bod 117);
  - **porušenie úniového práva je dostatočne závažné**;
  - medzi porušením úniového práva členským štátom a škodou spôsobenou fyzickým a právnickým osobám **existuje priama príčinná súvislosť (kauzálny nexus)**;
  - škoda naozaj vznikla

Náhrada škody

- **dostatočne závažné porušenie práva Únie**
  - Súdny dvor ho posudzuje na základe viacerých znakov (Claimants CFC, C-201/05, Uz. 23.4.2008., body 121 a 122; Köbler, C-224/01, 30.9.2003, Zb. s. I-10239, bod 55; Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46 a 48/93, 5.3.1996, Zb. s. I-1029, bod 56):
    - stupeň jasnosti a presnosti (určitosti) porušeného ustanovenia;
    - rozsah voľnej úvahy, ktorú porušené ustanovenie ponecháva vnútroštátnym orgánom;
    - existencia úmyslu;
    - ospravedliteľná alebo neospravedliteľná povaha omylu;
    - stanovisko úniových orgánov ku konkrétnemu porušeniu práva Únie;
    - prípadné porušenie povinnosti vnútroštátneho súdu podať prejudiciálnu otázku

Náhrada škody

- prípady porušenia práva Únie členským štátom
  - absentujúca alebo nesprávna transpozícia smernice
    - Francovich, C-6 a 9/90; Dillenkofer, C-178, 179 a 188 až 190/94
  - aplikácia ustanovenia vnútroštátneho právneho poriadku odporujúceho únióvemu právu
    - ČEZ, C-115/08, 27.10.2009, bod 138; Luigi, C-357/06, 18.12.2007, body 28 a 29; Simmenthal II, 106/77, bod 21
  - vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom Únie
    - Kempter, C-2/06, 12.2.2008, body 38 a 39; Kühne a Heitz, C-453/00, 13.1.2004, body 26 až 28
  - prijatie alebo ponechanie v platnosti legislatívy, ktorá je v rozpore s právom Únie
    - Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46 a 48/93, 5.3.1996, body 71 a 72)

7

Náhrada škody

- Porušenia úniového práva sa môže dopustiť každý orgán, ktorý koná v mene členského štátu najmä:
  - zákonodarný orgán
    - Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46 a 48/93, 5.3.1996, Zb. s. I-1029, body 36 a 34;
  - súdny orgán
    - Köbler, C-224/01, 30.9.2003, Zb. s. I-10239, bod 32;
  - správny orgán
    - Kühne a Heitz, C-453/00, 13.1.2004, Zb. s. I-837;
  - orgán územnej samosprávy
    - Fratelli, 103/88, 22.6.1989, Zb. s. 1839, bod 31;
  - samosprávne organizácie
    - Haim, C-424/97, 4.7.2000, Zb. s. I-5123, body 31 a 32;
  - iné orgány verejnej moci

8

Náhrada škody

- rozsah náhrady škody (AGM-COS.MET, C-470/03, 17.4.2007, body 94 až 96)
  - peňažná náhrada musí byť primeraná
  - nahrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk
    - o výške náhrady škody rozhoduje vždy vnútroštátny súd

9

Náhrada škody

- Slaughter, C-445/06, 24.3.2009 (lehoty na uplatnenie práva na náhradu škody, všeobecná povinnosť predchádzať škodám vyčerpaním opravných prostriedkov proti nezákonnému rozhodnutiu)
- Transportes Urbanos, C-118/08, 26.1.2010 (požiadavka predchádzajúcej zmeny alebo zrušenia rozhodnutia príslušným orgánom)

10